

Alt emperyalizm kavramı gittikçe daha fazla savunucu buluyor. Bu kavramın Türkiye ile ilgili üç yönü vardı:

Birincisi; ülkenin büyük güçler arasında oynayarak kendine yol açması...

Bu konuda çok sayıda pratik örnek bulunuyor. Türkiye'nin "ABD'nin maşası" olmadığı sadece YPG örneğiyle değil, İran'ın ABD ambargosunu Türkiye üzerinden aşmasıyla ve Venezüella altını ABD ambargosu nedeniyle piyasaya sürülemeyince Türkiye'ye getirilmesi ve işlenerek piyasa için uygun duruma getirilmesi örnekleriyle de görülebiliyor.

Bu konuda sıkıntı yoktu, çok örnek vardı.

İkincisi; Türkiye'nin yayılmacılığıdır ve herhalde aksini iddia edecek kimse de çıkmayacaktır. O kadar açık çünkü...

Üçüncüsü; sıkıntılı konuydu: Türkiye sermaye ihraç ediyordu ve bu ihraç gittikçe artıyordu. Elbette Almanya ve benzeri ülkelerle karşılaştırılmazdı ama yükselen bir sermaye ihracı vardı. Yıllardan beri bunun temel alanı inşaat sektörüydü. Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik firmasının beşte biri Türkiye'dendir. (Bkz. Küresel iç savaş ve Türkiye)

Bu konuda kısa da olsa toparlayıcı araştırma yayınlandığı zaman seviniyorum. Bahadır Özgür'ün 14 Temmuz günü Gazete Duvar'da yayınlanan "Yurtta inşaat, cihanda inşaat! yazısı adını koyarak inşaat konusunda Türkiye'nin sermaye ihracından söz ediyor ve bunun zaman içinde nasıl geliştiğini açıklıyor.

Okumanızı öneririm...

Konuyla ilgili önemli bir haber ise Sendikaorg'da yer aldı. Rusya'da Rönesans Holding'in 1200 işçisi greve gitmiş... İnşaat alanında 1200 işçi (mühendis ve mimarlar da mutlaka vardır, ek olarak mı, bu sayı içinde midir, bilmiyorum) müthiş bir faaliyet demektir. Bu holding Rusya'dan çok sayıda inşaat ihalesi almış olsa gerektir.

Konunun ileriye gitmesini sağlayacak araştırmalar ve haberler bunlardır. Okuyucular bilirler; mümkün olduğu kadar polemiğe girmeden konuları açıklamaya çalıştım. Bu tutum alt emperyalizm konusunda olsun başka konularda olsun böyledir. Önemli olan alt emperyalizm ve diğer kavramları uygun çerçeveye içine oturtmak ve açıklama yapmaktır. Laf yetiştirmek hiç sorun değildir ama asıl önemli olan konuyu açabilmek ve sürekli olarak yeni örneklerle besleyebilmektir.

Bir teorinin sağlamlığı olayları açıklayabilmesiyle ölçülür, şuradan buradan bulunan alıntılarla ölçülmez.

Türkiye alt emperyalizmi geniş bir alan ve bileşenlerinin tek tek araştırılması gerekir.

İnşaatın yanı sıra silah sanayisi ve ihracatı önemli başka bir bileşendir. Bu bileşenler sürekli büyüyorlar ve başka bileşenler de katılıyor. Bunlar hakkında yapılacak her araştırma, toparlayıcı her yazı katkı olarak görülmelidir.

Burada iç ve dış politika birliktedir. Bahadır Özgür inşaat sermayesindeki birikimin dış politikadaki etkisini Libya örneğiyle açıklıyor (buraya aktarmayayım, yazıyı okuyun).

Arçelik için de benzer durum vardı. Yıllık raporlarında ülke pazarının kendilerine yetmediğini, bu nedenle de dış pazar arayışına girip firmalar satın aldıklarını belirtiyorlar. Pakistan'da satın aldıkları büyük firmayla bu büyük pazara girdiler.

Başka örnekler de verilebilir.

İnsanların şunu anlaması gerekiyor: biz söylediğimiz için böyle olmuyor; tersine, böyle olduğu için biz de olanı belirtiyoruz.

Türkiye alt emperyalizminin 1990'dan bu yana 30 yıllık tarihi vardır. Konu hakkında yazdığım iki kitapta bu tarihi incelemeye çalıştım (Alt Emperyalizm ve Türkiye (2000) ile yukarda adı geçen kitap). Bugün alt emperyalizmin bileşenlerinin daha ayrıntılı incelenmesi gerekiyor.

Bu ise her şeyden önce rakam açıklamasıdır. Sermaye ihracı var mıdır, yok mudur; kıstaslar bellidir, rakamlar bellidir.

Geçmişte yıllarca ülke kapitalist midir, yarı feodal midir tartışması yaşamıştık.

Dünyanın başka ülkesinde benzer örnek herhalde yoktur. Kırk dereden su getirerek yarı feodalizm savunuları gördük. Gerçekte burada da rakamlar üzerinden tartışmak gerekirdi: köylülük ayrılmış mıdır, kırsal alanda hakim olan pazar ekonomisi midir; böyle ise konu kapanmıştır. Bu sorulara cevabı da kolayca bulunan istatistik bilgilerinden alabilirsiniz.

Ama derdiniz başka ise yapılabilecek şey yoktur...

Aklıma 1979'da Selimiye Askeri Hapishanesine geldiğim ilk günlerde Halkın Kurtuluşu'ndan adını hatırlamadığım bir sorumluyla yaptığım tartışma geldi. HK o yıllarda ülkenin yarı feodal bir yapıya sahip olduğunu savunuyordu.

Sordu: sizce feodalizm nasıl çözüldü de ülke kapitalist oldu?

Cevap: dışa bağımlı olarak çözüldü. 1950 sonrasında ABD kredileriyle tarıma yoğun traktör girişi oldu ve buradan hareketle çözüldü.

Böyle bir görüş emperyalizme ilericilik atfetmiyor mu?

Nasıl yani?

Feodalizmi çözdüğüne göre emperyalizmin ilerici olması gerekmez mi?

Türkiye askeri işgal altında değildi ama başka ülkeleri askeri olarak işgal edenlerin bile feodalizmi belirli oranda çözdüklerini anlatmıştım. Ülkedeki değerli bir madeni çıkarıp dünya piyasasında satacaksanız önce madene kadar giden yol yapmanız, ardından maden işletmesi kurmanız ve işçi bulmanız, ihracat için liman vb. gibi tesisler yapmanız gerekir ve bunların hepsi de feodalizmin çözülmesine hizmet eder. Emperyalizm işgal ettiği ülkelerde bile kendi kazancı için bunu yapmak zorundadır, ilericilik olsun diye yapmaz...

Anladığımı sanmıyorum.

Gördüğünüz gibi, insan aradı mı gerekçe buluyor.

Alt emperyalizm konusu da böyledir. Buna en iyi cevap ise konunun bileşenlerinin sürekli araştırılması, zaman içindeki değişimlerinin gösterilmesidir.

TC tarihinde deniz kuvvetleri son yıllara kadar önemli değildi. 2000'li yıllarda ise durum değişti; özellikle Almanya'dan küçük savaş gemileri alınırken ülke kendi muhribini de üretmeye başladı. Şu veya bu teknolojiyi başkalarından alıyor olabilir ama sonuçta kendi tersanesinde yapıyor ve kullanmak için de kimseden izin almıyor.

Şimdi Almanya'ya yapılan denizaltı siparişleri var.

Libya'ya sefer ile Akdeniz'de doğal gaz aramak için denizde güçlü olmak gerekir. Fransız savaş gemisine karşı yapıldığı gibi "buralar benden sorulur" tavrına girebilmeniz ancak denizde güçlü olmakla mümkündür.

Değişik konular birbirine nasıl bağlanıyor, görüyorsunuz.

Alt emperyalizm ve bu kavramın bileşenleri için kilit önemdedir belirlemesine rahatlıkla yapabiliriz.